

یادداشت میهمان؛

مظاهرات، سلمیه، چرا تیر می‌زنی آقا؟

جمله فوق که در ناآرامی‌های اخیر از زبان یک زن اهوازی بیرون آمد به «نماد» اعتراضات خوزستان تبدیل شد و این استان زرخیز و مظلوم را در صدر خبرهای داخلی و منطقه ای نشانده.

سایت خبری پرسون - جمله فوق که در ناآرامی‌های اخیر از زبان یک زن اهوازی بیرون آمد به «نماد» اعتراضات خوزستان تبدیل شد و این استان زرخیز و مظلوم را در صدر خبرهای داخلی و منطقه ای نشانده.

جمله در عین سادگی، هم مفهوم بزرگی دارد و هم این که زمینه‌ای برای بحث و بررسی راجع به شیوه‌های اعتراضات اجتماعی فراهم می‌کند. سوال این است که در پیگیری و مطالبات عمومی و در برابر خشونت حاکم چه رفتاری شایسته است؟ آیا باید «مظاهرات سلمی» را پیگیری کرد یا متقابلاً به خشونت متوسل شد و بانکها و فروشگاهها و اماکن عمومی را تخریب کرد و به آتش کشید؟

مظاهرات سلمی یا مبارزه بدون خشونت شیوه ای شناخته شده برای مطالبه حقوق اجتماعی سیاسی و اقتصادی است که بر اعتراضات سمبلیک، نافرمانی مدنی، عدم همکاری با سیاست‌ها و منویات حکومت تاکید دارد. این که در پیگیری حقوق مردم، مبارزات خشن و تخریبگرانه موفق است یا اعتراضات غیر خشونت آمیز؟ سوال دامنه‌داری است که تاکنون پژوهشگران سیاسی و اجتماعی نتوانسته‌اند پاسخ مستدل و متقنی راجع به آن ارائه نمایند چرا که مبارزه غیرخشونت آمیز نسخه‌ای جهان‌شمول نیست و هر مبارزه‌ای را باید متناسب با ساختار سیاسی آن جامعه مورد بررسی قرار داد.

از بررسی مبارزات سیاسی دو سه قرن اخیر می‌توان این نتیجه را حاصل کرد که هم مبارزات خشن و تخریب گرانه و هم مبارزات مسالمت‌جو نتوانسته‌اند به اهداف خود یعنی تغییر ساختار سیاسی جوامع خود نائل آیند اما مبارزات انقلابی و خشن بعد از استقرار نتوانسته‌اند اهداف و آرمانهای خود را جامه عمل بپوشانند در حالی که مبارزات غیر خشونت آمیز بعد از روی کار آمدن رهبران مصلح نتوانسته‌اند تغییرات اساسی متناسب با اهداف خود را در جامعه نهادینه کنند.

جنبش مبارزات حقوق مدنی ایالات متحده آمریکا به رهبری مارتین لوتر کینگ که نهایتاً به پذیرفتن حقوق برابر سیاهان منجر شد، مبارزات استقلال طلبانه هند به رهبری چهره برجسته مبارزات بدون خشونت یعنی مهاتما گاندی که پایه‌گذار هند نوین شد و این کشور را در ردیف یکی از قدرتهای بزرگ آسیا قرار داد و همچنین شیوه مدنی نلسون ماندلا شخصیت مشهوری که یک چهارم عمر خود را در زندانهای آفریقای جنوبی گذراند و نهایتاً موفق به برچیدن نظام آپارتاید در این کشور گردید، نمونه‌هایی از ماندگاری و اثر بخشی جنبش‌های غیر خشونت آمیز در جهان معاصر هستند.

این که در کشور ما برای مطالبات حقوق اساسی مردم آیا باید متمسک به شیوه‌های مدنی و مسالمت آمیز شد یا راه خشونت و درگیری را در پیش گرفت؟ موجب شکل گیری نظریات متفاوتی شده است. برخی معتقدند تنها راه مطالبه حقوق سیاسی و اجتماعی مردم همین شیوه‌های اعتراضی مسالمت جوست که نهایتاً می‌تواند حاکمیت را به تغییرات اساسی در سیاست‌های کلان مملکت مجاب کند گروهی دیگر با تکیه بر تجربیات سالهای اخیر خصوصاً خرداد ۸۸ یا آبان ۹۸ عقیده دارند در مقابل خشونت حکومت باید شیوه‌های اعتراضی رادیکال‌تری را اتخاذ کرد.

واقعیت آن است که در کشور ما از مقطع انقلاب اسلامی تاکنون هیچگاه شاهد اعتراضات فراگیر مردم نبوده ایم، حرکت‌های اعتراضی خرداد ۸۸ یا آبان ۹۸ که ریشه سیاسی و اقتصادی داشتند به دلیل محدودیت دامنه آن به راحتی سرکوب شدند. اما این واقعیت را نیز نباید نادیده گرفت که ساختار سیاسی کشور در برابر حفظ موجودیت خود، رویکردی کاملاً منعطف و مصلحت گرایانه دارد. نمونه آن را می‌توان در پذیرش قطعنامه ۵۹۸ یا نرمش قهرمانانه در برابر غرب مشاهده کرد.

لازم به ذکر است که توسل به اعتراضهای خشونت آمیز، موجب تحریک بخشی از بدنه اجتماعی مردم که با ساختار سیاسی کشور همدلی دارند شده و آنان را به تقابل با معترضین وا می‌دارد.

کشور ما دیرینه فرهنگی قابل اعتنائی دارد شیوه درست اعتراض برای پیگیری حقوق حقه مردم، بیان کردن خواسته‌ها با شیوه‌ای معقول و منطقی است از معجزه گفتگو نباید غافل شد همین چند کلمه‌ای که از زبان زن خوزستانی خارج شد اثری به مراتب بیشتر از تخریب ۸۰۰ بانکی داشت که معترضین سال ۹۸ آنها را به آتش کشیدند. اخبار استان خوزستان را در سایت پرسون به صورت به روز دنبال کنید.

نویسنده: اردشیر محمدی - فعال رسانه‌ای

توجه: مطلب مندرج صرفاً دیدگاه نویسنده است و رسانه پرسون در قبال آن هیچ موضعی ندارد.